

DOÇ. DR. FEYZA BETÜL KÖSE. HZ. ÖMER.
(PROJE EDİTÖRLERİ: PROF. DR. ADNAN DEMİRCAN VE PROF. DR. ŞABAN
ÖZ, İSTANBUL: BEYAN YAYINLARI,2020), 92 s.

Mekselina AKKURT

Yüksek Lisans Öğrencisi

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

mekselinna97@gmail.com

ORCID ID: orcid.org/0000-0003-4221-6187

Bu eser “Peygamberimizin İzinde 40 Sahabi” Projesinin ikinci serisidir. Projenin amacı (s. 7-8) sahabeyi akademik ve güncel tartışmalardan uzak tutarak, sade, ilk kaynaklara dayalı sahih bilgiler üzerine kurulmuş kitaplarla tanıtmaktır. Proje kırk sahabinin biyografisini kapsamaktadır. Bu eserde ise Hz. Ömer’in Kabilesi ve Ailesi (s. 11), İslam Öncesi Hayatı (s. 15), İslamiyet’i kabulü (s. 17), Mekke Dönemindeki Faaliyetleri (s. 20), Hicreti (s. 21), Medine Dönemindeki Faaliyetleri (s. 23) Katıldığı Savaşlar (29), Hz. Ebu Bekir Dönemi (s. 34), Hilafeti (s. 37) Eşleri ve Çocukları (s. 67), Vefatı (s. 74), Hakkında Nazil Olan Ayetler ve Hadisler (s.77-78) başlıklar altında ele alınmıştır.

Kitap kısa bir takdim ve önsözün ardından 13 ana bölüm, sonuç ve kaynakça kısımlarından oluşmaktadır.

Yazar kitabın takdim ve önsözünde genel olarak sahabeyi sahih bilgilerle tanımanın, Peygamber efendimizin hayatını anlamada Müslümanlara yardımcı olacağından bahsetmektedir. Güvenilir kaynaklardan gelen rivayetlerle sahabenin hayatını bilmenin, dolaylı olarak İslamiyet’in özünü kavramada önemli bir rol oynamaktadır.

Kitabın birinci bölümü (s. 11-14) Hz. Ömer’in Kabilesi ve Ailesi adlı bölümüdür. Bu bölümde genel olarak Hz. Ömer’in bulunduğu kabilenin Kureyş nezdindeki konumundan, kabilenin görevinden, ailesinden, kardeşlerinden bahsetmektedir. Yazar ayrıca İslamiyet’in Mekke döneminde bulunan bazı önemli müşrikler ile Hz. Ömer arasında bulunan ailesel bağlarını da incelemektedir.

Kitabın ikinci bölümü (s. 15-16) Hz. Ömer’in İslam Öncesi Hayatı adlı bölümüdür. Bu bölümde yazar, Hz. Ömer’in çocukluğu ve özellikle yetişkinliğine dair bazı rivayetlere yer verir ve bu rivayetlerden de hareketle Hz. Ömer’in kişiliği hakkında bazı çıkarımlarda bulunur.

Kitabın üçüncü bölümünde Hz. Ömer’in İslamiyet’i Kabulünden bahsedilir. Hz. Ömer’in bazı kişisel özelliklerinden, Kureyş nezdindeki yerinden ve öneminden bahseden bölümdür. Ayrıca Hz. Ömer’in İslamiyet’i kabulünden sonra Müslüman toplumunu nasıl etkilediğini ele alır.

Kitabın dördüncü bölümü (s. 20) Mekke Dönemindeki Faaliyetleri adlı bölümüdür. Bölüm bir sayfa da anlatılmakta olup bu konu öz bilgilerle yetinilmiştir.

Kitabın beşinci bölümü (s. 21-22) Hicreti adlı bölümüdür. Burada Hz. Ömer'in Medine'ye hicreti esnasında yolculuğu kimler ile yaptığı ve bu yolculuk serüveni incelenir.

Kitabın altıncı bölümü (s. 23-28) Medine Dönemindeki Faaliyetleri adlı bölümüdür. Bu bölümde yazar Hz. Ömer'in Hz. Peygamberle birlikte başlayan Medine yaşamını inceler. Onun sert ve tavizsiz tutumunun Müşriklere karşı tavrını nasıl etkilediğini ele alır.

Kitabın yedinci bölümü (s. 29-34) Katıldığı Savaşlar adlı bölümüdür. Hz. Ömer'in Hz. Peygamber ile bulunduğu savaşlardaki (gazve) ve bazı seriyyelerdeki konumundan bahsedilir. Hz. Ömer'in şecaatinin yalnızca gazvelerde Peygamber Efendimizin en yakınında bulunmasıyla değil maddi anlamda gösterdiğini ele alan bölümüdür.

Kitabın sekizinci bölümü Hz. Ebu Bekir Dönemidir. Bu bölümde Hz. Ebu Bekir'in hilafete gelişinden ve Hz. Ömer'in Hz. Ebu Bekir'in hilafeti boyunca yanında bulunmasından binaenaleyh Hz. Ebu Bekir'e bulunduğu yardımlardan, kendisine verilen görevlerden bahsedilen kısımdır.

Kitabın dokuzuncu bölümü (s. 39-66) en uzun kısmı olarak karşımıza çıkan bölümüdür. Yazar burada Hz. Ömer'in yaklaşık on yıllık hilafet sürecini, nasıl halife seçtiğini, halifelik boyunca yaşanan önemli gelişmeleri anlatmıştır. Bu önemli gelişmeler başlıklar halinde sırasıyla şu şekildedir;

- a) Fetihler: Yazar burada Hz. Ömer'in hilafeti boyunca gerçekleşen yoğun İslam fetihlerini incelemiştir. Fetihler sonucunda da Müslüman toplumun, bu fetihlerden nasıl etkilendiği de ele alınmıştır. Ayrıca yapılan fetih hareketlerinde, Hz. Ömer'in tutumları ve davranışları irdelenmiştir.
- b) Kurumsallaşma: Hz. Ömer'in fetihler sonucunda bazı yeni kurumsallaşmaların gerçekleştirdiği bazılarının ise Peygamber efendimiz döneminden kalma kurumları geliştirdiğine yönelik bazı adımlar attığını ele alan bölümüdür.
- c) İmar ve İnşa Faaliyetleri: Fetihlerin artmasıyla bazı bölgelerde yeni yapılaşmaların meydana geldiği ve bu yapılaşmaların Müslüman toplumu açısından etkilerinin incelendiği kısımdır.
- d) Nüfus ve İskan Politikası
- e) Yönetim Esasları: Hz. Ömer'in Halifeliği sürecince yönetiminde, istişare, adalet, denetim gibi prensipleri ele almış ve bu prensiplere istinaden aldığı kararların ve uygulamalarını yansımalarının ele alındığı bölümüdür.
- f) Sosyal Yardımlar

Kitabın onuncu bölümünde (s.67-74) Hz. Ömer'in Müslüman olmadan önce ve sonrasında yaptığı evliliklerin ele alındığı kısımdır. Ayrıca yazar burada Hz. Ömer'in çocuklarından bahsetmektedir.

Kitabın on birinci bölümü (s.74-76) Hz. Ömer'in vefatının ve vefatı esnasında meydana gelen gelişmelerin ele alındığı bölümüdür. Yazar Burada kendisinden sonra hilafete geçecek Şura'dan bahsetmemiş.

Kitabın on ikinci bölümü (s. 77-82) Hz. Ömer'in soru, görüş ve eylemlerinin nüzul/iniş sebebi olarak gösterildiği rivayetler incelenmiştir.

Kitabın son bölümü (s. 82-83) Hz. Ömer hakkında nakledilen hadislerden bahsedilmiş. Ancak yazar burada hadislerden metin olarak değil bu rivayetlerden çıkan ortak bazı yorumları incelenmiştir.

Kitabın sonuç kısmı (s. 84-88) bölüm başlıklarının özeti niteliğinde olup bu durum daha çok Hz. Ömer'in kişiliği etrafında ele almıştır. Hz. Ömer'in Müslüman olmasından önceki ve sonraki bazı tutum ve davranışlarının incelendiği bölümdür.

Peygamberimiz'in İzinde 40 Sahabi adlı projenin ikinci serisi olan bu eser; Sahabi Hz. Ömer'in hayatının ilk kaynaklara dayalı, sahih rivayetlerle anlatıldığı kısa ve öz bir eser olup, esas önemli konuları başlıklar halinde ele alarak okuyucuyu ayrıntılara boğmayan, anlaşılır bir dil kullanımı ile de İslam Tarihi alanında önemli bir projenin serisi olduğu gözlemlenmiştir. Kitabın temel düzeyde olması hem İmam-Hatip Liseleri açısından bir başlangıç seviyesi, hem de lisans düzeyi açısından tamamlayıcı bir özelliğine sahiptir.

Kaynakça

Köse, Feyza Betül, Hz. Ömer, (Editörler: Prof. Dr. Adnan Demircan, Prof. Şaban Öz), İstanbul: Beyan Yayınları, 2020, (92 sayfa).